

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikelain mukainen valvonnan perusmaksu

Viranomaisen toiminnan tulee perustua lainsäädännössä määriteltyyn toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lainsäädännön vaatimuksia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Ruokaviraston ohje	6490/04.02.00.01/2021/2
Esittelijä	Joonas Päivänen
Hyväksyjä	Marjatta Rahkio
Käyttöönotto	6.4. 2023

Sisällysluettelo

1	ELINTARVIKELAKI	5
2	LAINSÄÄDÄNTÖ	5
3	OHJEET	6
4	VALVONNAN PERUSMAKSU	6
4.1	Yleistä	6
4.2	Suunnitelmallinen valvonta.....	7
4.3	Valvontakohdekohtainen valvonnan perusmaksu ja esimerkkejä toimipaikan osalta.....	8
4.4	Keskus- ja osastokeittiöt.....	12
4.5	Kohtuullistaminen	13
5	VALVONNAN PERUSMAKSUSTA VAPAUTETTU TOIMINTA	14
5.1	Alkutuotanto	14
5.1.1	Alkutuotanto yleisesti	14
5.1.2	Kasvisten alkutuotanto	14
5.1.3	Maidon alkutuotanto	15
5.1.4	Munien alkutuotanto	15
5.1.5	Hunajan alkutuotanto	15
5.1.6	Kalastustuotteiden alkutuotanto	16
5.1.7	Riistan alkutuotanto.....	16
5.2	Yleishyödyllinen yhteisö	16
5.3	Kyläkaupat	18
5.4	Poron ja riistan lihan myynti	21
6	PIENIMUOTOINEN TOIMINTA	23
6.1	Elintarvikelain 10 § 2 mom.....	23
6.2	Vähäinen ja ei-vähäinen toiminta	23
7	LIKKUVAT ELINTARVIKEHUONEISTOT	24
7.1	Liikkuva elintarvikehuoneisto	24
7.2	Liikkuva elintarvikehuoneisto ja valvonnan perusmaksu	25
7.3	Liikkuva elintarvikehuoneistotoiminta osa muuta elintarvikehuoneistoa	26
7.4	Liikkuva elintarvikehuoneisto – rinnakkaiset toiminnot.....	27
7.5	Toimenpiteistä, jos liikkuva elintarvikehuoneisto on samassa paikassa	28
8.	KONTAKTIMATERIAALIT	30
8.1	Lainsäädäntö	30
8.2	Pienimuotoinen kontaktimateriaalitoiminta	30
8.3	Kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus.....	31
8.4	Perustelut	32

8.5	Valvonta.....	33
9.	TOIMINNAN KESKEYTTÄMINEN	34
10.	MUUTA	35
10.1	Ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja toiminnot, jotka eivät ole säännöllisen valvonnan piirissä (riskiluokka 0).....	35
10.1.1	Yleinen soveltaminen.....	35
10.1.2	Pubit	35
10.1.3	Ravintolisät, painonhallintaan tarkoitettut aterian- ja ruokavalionkorvikkeet sekä kliiniset ravintovalmisteet.....	36
10.1.4	Verolliset alkoholivarastot	36
Liite 1	TIEDOTE KÄYTETTÄVÄKSI VALVONNAN PERUSMAKSUSTA ILMOITTAMISEEN	38
Liite 2	SUUNNITELMALLINEN VALVONTA	39
Liite 3	LOMAKE VALVONNAN PERUSMAKSUSTA VAPAUTETTU TOIMINTA (esim. KYLÄKAUPPOJEN KÄYTTÖÖN)	40
Liite 4	KONTAKTIMATERIAALITOIMINNAN VALVONNAN PERUSMAKSU.....	42

1 ELINTARVIKELAKI

Elintarvikelaki (297/2021) tuli voimaan huhtikuussa 2021.

Tämän ohjeen tarkoituksena on selventää elintarvikelain mukaisen valvonnan perusmaksun perimiseen liittyviä kysymyksiä.

Ohjeessa on lueteltu lainkohtia, joissa kyseisessä kohdassa käsiteltävästä asiasta säädetään. Kaikilla säädösviitteillä tarkoitetaan aina säädösten ajantasaisia versioita, eikä muutoksia mainita erikseen. Säädösviitteiden paikkansapitävyys tulee aina tarkastaa ajantasaisesta lainsäädännöstä.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ

Säädökset on huomioitava muutoksineen.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (*valvonta-asetus*)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004 elintarvikehygieniasta (*yleinen hygienia-asetus*)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä (*eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus*)
- Elintarvikelaki 297/2021
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus 318/2021 elintarvikehygieniasta

3 OHJEET

Liikkuvien elintarvikehuoneistojen ilmoittaminen ja kirjaaminen Vatiin
(4689/04.02.00.01/2021)

Ruokaviraston ohje Elintarvikehuoneiston hyväksyminen 4215/04.02.00.01/2021

Ruokaviraston ohje Elintarvikehuoneistojen ja kontaktimateriaalitoiminnan
riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen (1028/04.02.00.01/2022/6)

Ruokaviraston ohje Rekisteröitävää toimintaa vai ei? (836/04.02.00.01/2022/3)

4 VALVONNAN PERUSMAKSU

4.1 Yleistä

Valvonnan perusmaksusta säädetään elintarvikelain 72 §:ssä.

*Kunta perii vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevalta **valvontakohteelta**, joka harjoittaa:*

- 1) itujen alkutuotantoa 9 §:ssä** tarkoitetussa hyväksytyssä itujen alkutuotantopaikassa;
- 2) 10 §:ssä** tarkoitettua **rekisteröityä** elintarviketoimintaa;
- 3) elintarviketoimintaa 11 §:ssä** tarkoitetussa **hyväksytyssä** elintarvikehuoneistossa;
- 4) 13 §:ssä** tarkoitettua rekisteröityä **elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa**

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valvonnan perusmaksua ei peritä yleishyödylliseltä yhteisöltä eikä kyläkaupalta. Valvonnan perusmaksua ei peritä myöskään toimijalta, joka harjoittaa eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdan e alakohdassa ja 10 artiklassa sekä lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua toimintaa

*Jos **toimijan** yhdessä **toimipaikassa** harjoittama toiminta sisältää useita 1 momentissa tarkoitettuja toimintoja, valvonnan perusmaksu peritään vain yhden kerran.*

Valvonnan perusmaksu peritään valvontakohdekohtaisesti **kunnan** valvomilta kohteilta. Valvonnan perusmaksu on 150 € vuosittain ja se on peritty ensimmäisen

kerran vuonna 2022 ja peritään toisen kerran vuoden 2023 alkupuolella niiltä valvontakohteilta, jotka ovat olleet kunnan valvontakohteita 1.1. 2023 eli joiden tiedot ovat järjestelmässä ja jotka toimivat vuonna 2023. Jatkossa valvonnan perusmaksu peritään samalla tavoin kalenterivuoden alussa. Jos ilmoitus 1.1. alkavasta toiminnasta tehdään esim. joulukuussa ja toiminta on rekisterissä aktiivisena vuoden alussa, se on valvonnan perusmaksun piirissä. Jos ilmoitus toiminnan aloittamisesta tehdään vasta tammikuussa tai myöhemmin, eikä kohde ole valvontakohteena järjestelmässä 1.1. xxxx, valvonnan perusmaksua ei peritä. Jos toiminta on tammikuussa tai myöhemmin tulevan ilmoituksen mukaan alkanut tai ollut toiminnassa jo 1.1, se voidaan merkitä rekisteriin alkaneeksi 1.1. ja kohde on valvonnan perusmaksun piirissä. Jos ilmoitus toiminnan lopettamisesta on tullut seuraavan vuoden puolella ja toiminta loppunut jo edellisenä vuonna, perusmaksu peritään periaatteessa myös tämän vuoden osalta. Valvonnan perusmaksun laskutus tapahtuu sen mukaan, miten valvontakohteet on merkitty VATI-järjestelmään. Vaikka kuntien ja valvontayksiköiden on mahdollista käyttää myös muita laskutusjärjestelmiä niin halutessaan, niin VATI-järjestelmässä on oltava oikeat tiedot myös maksusta vapautumisen osalta.

Perusmaksu koskee kaikkia toimipaikkoja, joilla on hyväksyntä tai joilta edellytetään ilmoitusta rekisteröintiä varten eli käytännössä valvonnan perusmaksu koskee lähes kaikkia elintarvikehuoneistoja mukaan lukien virtuaaliset elintarvikehuoneistot.

Valvonnan perusmaksu on veroluonteinen maksu eikä se määräydy valvontatarpeen mukaisesti. Maksua ei peritä kesken vuotta eikä ositetusti vaan aina 150 € suuruisena. Vaikka kohde ja toiminta olisi vapautettu valvonnan perusmaksusta (kts. luku 5), kohde on kuitenkin valvonnan piirissä ja muusta valvonnasta peritään maksut elintarvikelain 73 §:n nojalla kunkin kunnan maksutaksan mukaisesti.

Liitteessä 1 on tiedoteluonnospohja käytettäväksi valvonnan perusmaksusta tiedottamiseen.

4.2 Suunnitelmallinen valvonta

Perusmaksu on valvontakohdekohtainen ja se peritään pääsääntöisesti suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta. Säännöllisessä valvonnassa olevaa elintarvikehuoneistoa valvotaan säännöllisesti, mutta suunnitelmallisessa valvonnassa olevan valvontakohteen valvontakäyntien määrä voi olla 0, eli kohde on 0-riskiluokan kohde.

Valvonnan perusmaksun osalta osaan 0-riskiluokan kohteita voidaan soveltaa arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajaa, kts. luku 10.1.

Liitteessä 2 on kuva suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan eroista.

4.3 Valvontakohdekohtainen valvonnan perusmaksu ja esimerkkejä toimipaikan osalta

Valvonnan perusmaksu peritään pääsääntöisesti valvontakohdekohtaisesti.

*Jos **toimijan** yhdessä **toimipaikassa** harjoittama toiminta sisältää useita 72 §:n 1 momentissa tarkoitettuja toimintoja, valvonnan perusmaksu peritään vain yhden kerran.*

Toimipaikan määritelmä taloustilastoinnissa ei ole täysin yksiselitteinen. Määritelmässä on yleensä otettu kantaa tuotettujen hyödykkeiden samankaltaisuuteen ja samassa sijaintipaikassa toimimiseen. Yleisesti voidaan sanoa, että toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, **jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaista** tuotantoa **tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla**. Tässä ohjeessa toimipaikalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnan näkökulmasta seuraavaa:

- samanlainen tuotanto samassa toimipaikassa tarkoittaa toimintoina sekä elintarvikkeiden valmistusta että niiden myyntiä ja tarjoilua. Samaksi toimipaikaksi voidaan siten katsoa saman toimijan omistuksessa oleva elintarvikkeiden **valmistus ja niiden myynti sekä tarjoilu**, vaikka ne olisivatkin eri valvontakohteet. Tässä tilanteessa peritään vain yksi valvonnan perusmaksu. Myynnin ja tarjoilun yhteydessä on tässä tilanteessa mahdollista myydä ja tarjoilla myös muualla kuin toimijan valmistuspaikassa tuotettuja elintarvikkeita. Valmistuksen ja myynnin yhteyden arvioinnin osalta kunnat voivat käyttää paikallista harkintaa.
- sijaintipaikka tarkoittaa käytännössä samaa osoitetta eli saman toimipaikan eri valvontakohteet, joilla olisi yhteinen valvonnan perusmaksu tulee sijaita samassa osoitteessa

Yhdessä **toimipaikassa** voi siten olla useita saman toimijan valvontakohteita, mutta valvonnan perusmaksu peritään vain kerran.

Tilanteessa, jossa yhdessä ja samassa toimipaikassa (samassa osoitteessa) on vain yksi toimija, niin elintarviketoiminnoilla on pääsääntöisesti yhteinen valvonnan perusmaksu.

Tilanteessa, jossa toimipaikassa on useita toimijoita ja toimijan hallinnassa ja vastuulla olevalla myynnillä ei ole yhteyttä saman toimijan samassa osoitteessa harjoittamaan elintarvikkeiden valmistukseen ja myynti ja valmistus ovat erilliset valvontakohteet, niin niillä on myös erilliset valvonnan perusmaksut. Tällainen tilanne on esimerkiksi kauppa- tai liikekeskuksessa samassa osoitteessa sijaitsevan saman toimijan ravintolan ja vähittäismyymälän välillä.

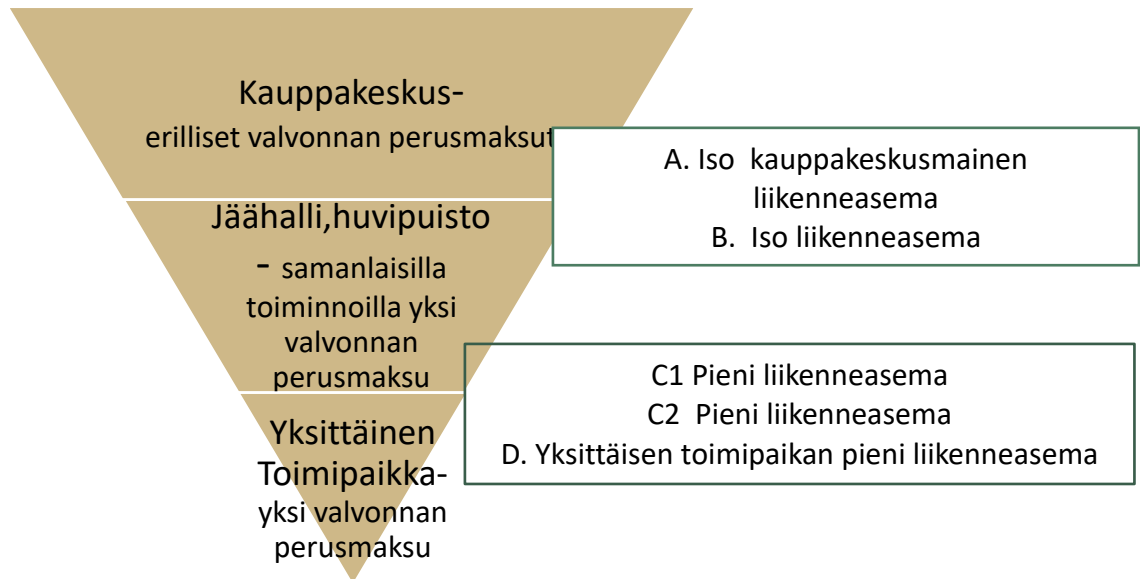
- kun saman toimijan harjoittama toiminta samassa osoitteessa olevissa eri valvontakohteissa on samankaltaisten tuotteiden valmistusta ja valvontakohteiden toiminta liittyy toisiinsa, niin toiminta muodostaa yhden toimipaikan ja näillä samankaltaisilla toisiinsa liittyvillä toiminnoilla on yksi yhteinen perusmaksu. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin kun samassa osoitteessa sijaitsevat saman toimijan leikkaamo ja lihavalmisteiden valmistukseen hyväksyty elintarvikehuoneisto. Vaikka leikkaamo ja lihavalmisteiden valmistukseen hyväksyty elintarvikehuoneisto olisivatkin eri valvontakohteet, niillä on yhteinen toimipaikkakohtainen valvonnan perusmaksu.
- kun hyväksyty elintarvikehuoneiston kanssa samassa osoitteessa sijaitsee saman toimijan kahvila (tai kahvila ja myymälä), niin niillä on yksi toimijakohtainen valvonnan perusmaksu (Esimerkki 4.3.A)

Kauppakeskus ei ole yksi yhtenäinen toimipaikka, vaan siellä voi olla yhtä monta toimipaikkaa kuin on valvontakohteitakin (Esimerkki 4.3.B)

Urheiluareena ja jääkiekkohalli sekä huvipuisto ovat jo lähempänä yksittäistä toimipaikkaa ja niiden osalta tarkastellaan toimintojen samankaltaisuutta. Saman toimijan mahdollisimman samanlaiset toiminnot saavat yhden valvonnan perusmaksun (Esimerkki 4.3.C). Liikenneasemat voivat toiminnoiltaan olla laajoja kauppakeskuksia tai muodostaa vain yhden toimipaikan. Kuvissa 1 ja 2 on havainnollistettu saman toimijan valvonnan perusmaksuja erilaisissa toimipaikoissa.

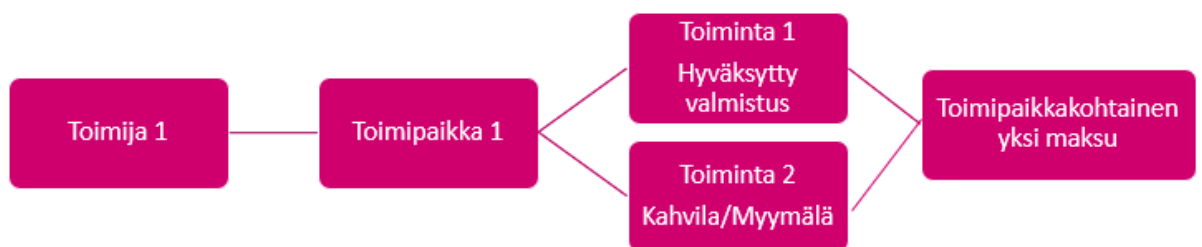
Kuva 1. Saman toimijan valvonnan perusmaksut erilaisissa toimipaikoissa.

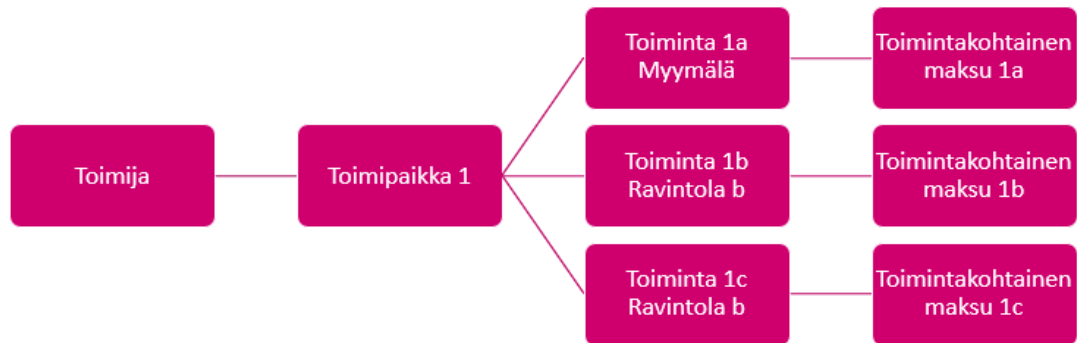
Kuva 2. Saman toimijan valvonnan perusmaksut erilaisilla liikenneasemilla

- A. liikenneasema voi olla osa kauppakeskusta → erilliset valvonnan perusmaksut
  - B. kun useita toimijoita niin saman toimijan samantyyppiset toiminnot → samalla valvonnan perusmaksulla*
  - C 1. yhden toimijan samankaltaisille toiminnoille yksi maksu*
  - C2. kun muutama toimija niin → toimijakohtainen yksi valvonnan perusmaksu
  - D. pieni yhden toimijan liikenneasema → yksi maksu
- * huomioiden että jos saman toimijan myymälä ja ravintola + sen keittiö ovat saman omavalvonnan piirissä ja/tai saman henkilön vastuulla → yksi maksu

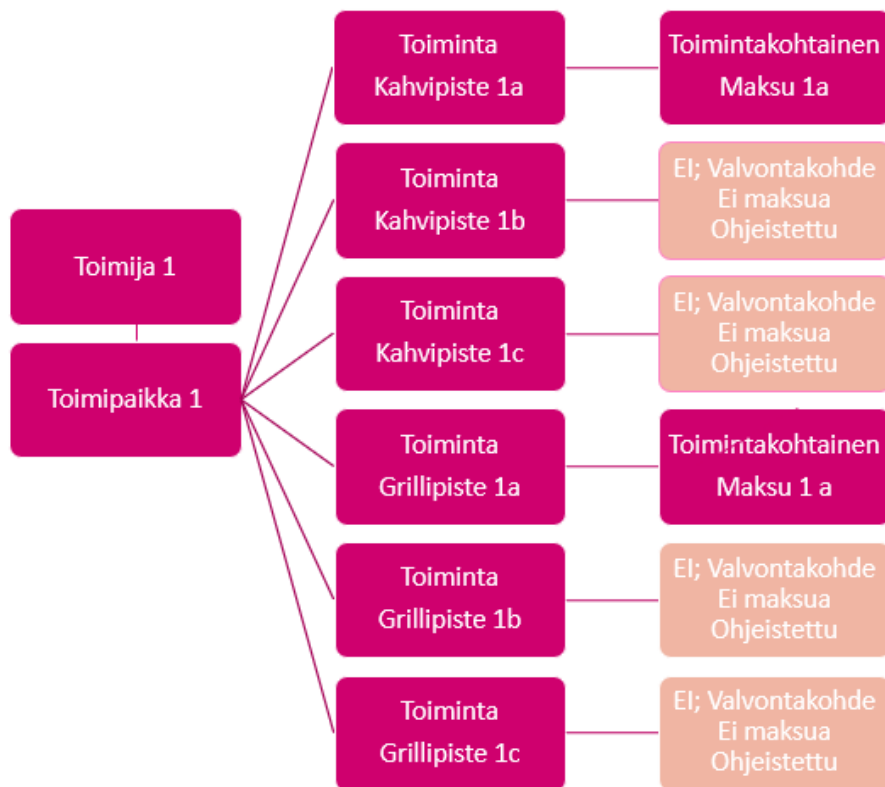
Liikkuvien elintarvikehuoneistojen osalta kts. luku 7 ja jakelu- ja osastokeittiöiden osalta kts. luku 4.4

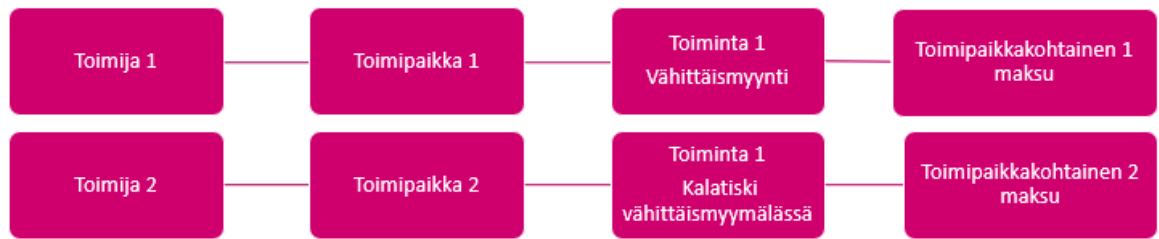
Esimerkki 4.3 A. Toimijalla on hyväksytty lihavalmistuksen valmistushuoneisto ja sen yhteydessä oleva myymälä ja kahvila → Valvonnan perusmaksu peritään vain kerran, vaikka kohteet olisivatkin järjestelmässä erillisinä valvontakohteina

Esimerkki 4.3 B. Toimijalla on kauppakeskuksessa myymälä ja ravintola, jotka ovat järjestelmässä erillisinä valvontakohteina → Valvonnan perusmaksu peritään jokaisesta valvontakohteesta

Esimerkki 4.3 C. Toimijalla on jäähallissa neljä kahvilaa eri puolilla hallia ja neljä grillipistettä eri puolilla hallia. → Valvonnan perusmaksu peritään yhtä kahvilaa ja yhtä grilliä kohden, vaikka kohteet olisivatkin järjestelmässä erillisinä valvontakohteina

Esimerkki 4.3 D. Vähittäismyymälässä on toisen toimijan ylläpitämä kalanmyyntipiste, jota valvotaan erillisenä valvontakohteena. → Molemmat, sekä vähittäismyymälä että kalanmyyntipiste saavat erillisen valvonnan perusmaksun

Jos samassa toimipaikassa toimivat toimijat ovat selkeästi erilliset ja toiminnot ovat erillisiä valvontakohteita, niin toimijoilla on erilliset valvonnan perusmaksut (Esimerkki 4.3.D)

4.4 Keskus- ja osastokeittiöt

Keskus- ja tarjoilukeittiötoiminnan valvonnan perusmaksujen määräytyminen tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin mitä on kuvattu luvussa 4.3. Valvonnan perusmaksun määräytyminen ei ole sidoksissa siihen, onko keskus- ja tarjoilukeittiötoiminta yksityisen tuottamaa palvelua tai osa julkista palvelutuotantoa. Palveluketjun jakaantuminen eri toimijoiden (yksityinen ja julkinen) kesken on toki huomioitava asia. Käytännön ratkaisut näissä omistajapohjissa voivat olla hyvinkin erilaiset samankin valvontayksikön alueella ja muuttua vuosittain.

Periaatteessa samassa toimipaikassa eli samassa osoitteessa sijaitseva saman toimijan hallinnassa ja vastuulla olevat valvontakohteina erilliset keskuskeittiö ja tarjoilukeittiöt ovat saman valvonnan perusmaksun piirissä.

Samoin samassa toimipaikassa eli samassa osoitteessa sijaitsevat saman toimijan hallinnassa ja vastuulla olevat valvontakohteina erilliset tarjoilukeittiöt saavat yhden yhteisen valvonnan perusmaksun.

Jos ns. osastokeittiöt ovat perustellusta syystä keskuskeittiöistä erillisiä valvontakohteita, valvonnan perusmaksun osalta toimitaan periaatteessa samoin kuin tarjoilukeittiöiden suhteen.

4.5 Kohtuullistaminen

Jos kunta/valvontayksikkö kohtuullistaa valvonnan perusmaksuja, on tärkeää, että samantyyppistä toimintaa ja yrityksiä kohdellaan samalla tavoin. Maksun kohtuullistaminen voi tulla kyseeseen tilanteessa, jossa samalle toimijalle muodostuu useita valvonnan perusmaksuja erillisissä toimipaikoissa sijaitsevista pienimuotoisista toiminnoista. Kohtuullistamisen perusta on toimipaikan käsitteen soveltaminen.

Vaatus samasta osoitteesta ei ole ehdoton. Saman sijaintipaikan osalta on mahdollista kohtuullistaa tilannetta siten, että esimerkiksi samassa kiinteistössä sijaitsevilla saman toimijan samankaltaisilla ja toisiinsa läheisesti liittyvillä toiminnoilla (eri valvontakohteet) voi olla eri osoite ja silti vain yksi valvonnan perusmaksu.

Tämä koskee esimerkiksi valvontakohteina erillisten tarjoilukeittiöiden tilannetta, jota on mahdollista kohtuullistaa siten, että lähekkäin kuten samassa kiinteistössä, mutta eri osoitteissa sijaitsevat tarjoilukeittiöt saavat vain yhden valvonnan perusmaksun.

Myös varastotoiminnan osalta on mahdollista kohtuullistaa tilannetta siten, että vaikka toimintaan liittyvä toimijan hallinnassa oleva varasto sijaitsee selkeästi eri osoitteessa, siitä ei peritä erillistä valvonnan perusmaksua.

Toimipaikka on mahdollista määritellä kohtuullistamisnäkökulmasta myös siten että yhtenäinen torialue tai muu ulkoalue muodostaa alueen, jonka sisällä saman toimijan eri toiminnot saavat vain yhden yhteisen valvonnan perusmaksun.

Kun tarkastus voidaan tehdä samalla kerralla useampaan saman toimijan kohteisiin, niin kohteiden valvonnan perusmaksut voidaan kohtuullistaa yhdeksi maksuksi. Esimerkin 4.3.B mukaisessa tilanteessa saman toimijan ravintolalla ja myymälällä on erilliset valvonnan perusmaksut kauppakeskuksessa. Jos nämä kauppakeskuksessa sijaitsevat saman toimijan ravintola ja myymälä kuitenkin pystyttäisiin tarkastamaan yhtenä tarkastuksena eli niiden toiminta olisi hyvin pienimuotoista, valvonnan perusmaksut voitaisiin kohtuullistaa yhdeksi perusmaksuksi. Tätä kohtuullistamisperiaatetta voi soveltaa kauppakeskuksiin, liikekeskuksiin ja huvipuistoihin ja myös yleisesti saman toimijan valvontakohteisiin.

5 VALVONNAN PERUSMAKSUSTA VAPAUTETTU TOIMINTA

5.1 Alkutuotanto

5.1.1 Alkutuotanto yleisesti

Valvonnan perusmaksuvelvoite ei koske alkutuotantoa eikä alkutuotannon osaksi katsottavaa elintarvikkeiden käsittelyä lukuun ottamatta itujen käsittelyä hyväksytyssä alkutuotantokohteessa.

Elintarvikehygieniasetuksen (318/2021) alussa on määritelty itujen ja kasvien (8 §), maidon (11 §), kananmunien (14 §), hunajan (16 §), kalojen (17 §) ja riistan (21 §) osalta mikä toiminta/elintarvikkeiden käsittely on osa alkutuotantoa eli **kansallisten helpotusten mukaista toimintaa** alkutuotannon yhteydessä.

5.1.2 Kasvisten alkutuotanto

Kasvisten käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 8 §:ssä

Toimija saa:

- 1) luovuttaa **suoraan kuluttajalle** ituja enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa, lehtivihanneksia enintään 50 000 kilogrammaa vuodessa ja muita kasvipiperäisiä alkutuotannon tuotteita ja sieniä enintään 100 000 kilogrammaa vuodessa;*
- 2) toimittaa tämän momentin 1 kohdassa mainitut määrät kasvipiperäisiä alkutuotannon tuotteita ja sieniä vuodessa **kevennetyin vaatimuksin paikallisille vähittäisliikkeille**, jotka toimittavat tuotteet suoraan kuluttajalle*

Jos kohdan 1 määrät suoraan kuluttajalle luovuttamisen osalta ylittyvät muiden kuin itujen osalta niin toimijan on tehtävä 4 § mukainen ilmoitus rekisteröintiä varten ja toimijalla on oltava suoraan kuluttajalle myyntiä varten rekisteröity elintarvikehuoneisto ja rekisteröityä elintarviketoimintaa koskee valvonnan perusmaksu.

Jos kohdan 1 määrät suoraan kuluttajalle luovuttamisen osalta ylittyvät itujen osalta niin toimijan on haettava alkutuotantopaikalle hyväksyntä ja hyväksytytä alkutuotantopaikkaa koskee valvonnan perusmaksu.

HUOM: Alkutuotannon toimija voi toimittaa kasveja ja sieniä vähittäiskauppaan ilman määrärajoituksia (kohta 2), mutta jos määrät ylittyvät, ei toimintaa voi tehdä kevennetyin vaatimuksin ja elintarvikehygieniasetuksen 7 §:n vaatimukset veden tutkimisesta ovat voimassa.

5.1.3 Maidon alkutuotanto

Maidon käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 10 §:ssä

Elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten sääntöjen mukaisesti alkutuotannon toimija saa:

- 1) luovuttaa suoraan kuluttajalle alkutuotantopaikalla ternimaitoa enintään 2 500 kilogrammaa vuodessa ja raakamaitoa enintään 2 500 kilogrammaa vuodessa;*
- 2) toimittaa jäädytettyä ternimaitoa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat sen suoraan kuluttajalle, enintään 2 500 kilogrammaa vuodessa*

5.1.4 Munien alkutuotanto

Munien käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 14 §:ssä

Elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten sääntöjen mukaisesti alkutuotannon toimija saa:

- 1) luovuttaa kananmunia suoraan kuluttajalle alkutuotantopaikalla, paikallisessa torikaupassa tai ovelta ovelle myynnissä enintään 20 000 kilogrammaa vuodessa;*
- 2) toimittaa kananmunia vähittäiskauppoihin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/200 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 589/2008 34 artiklassa tarkoitettulla poikkeusalueella enintään 30 000 kilogrammaa vuodessa;*
- 3) luovuttaa muita linnunmunia kuin kananmunia suoraan kuluttajalle enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa;*
- 4) toimittaa muita linnunmunia kuin kananmunia paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat tuotteet suoraan kuluttajalle, enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa*

5.1.5 Hunajan alkutuotanto

Hunajan käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 16 §:ssä

Elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten sääntöjen mukaisesti

alkutuotannon toimija saa:

- 1) luovuttaa suoraan kuluttajalle hunajaa enintään 2500 kilogrammaa vuodessa;*
- 2) toimittaa tämän momentin 1 kohdassa mainitun määrän hunajaa vuodessa kevennetyin vaatimuksin paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat hunajan suoraan kuluttajalle.*

5.1.6 Kalastustuotteiden alkutuotanto

Kalastustuotteiden käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 17 §:ssä

Elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten sääntöjen mukaisesti kalastaja tai kalankasvattaja saa luovuttaa kalastustuotteita alkutuotannon tuotteina suoraan kuluttajalle enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa

5.1.7 Riistan alkutuotanto

Riistan käsittely osana alkutuotantoa määritellään elintarvikehygieniasetuksen 21 §:ssä

Elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten sääntöjen mukaisesti metsästäjä tai metsästysseura saa:

- 1) luovuttaa suoraan kuluttajalle enintään 1 000 luonnonvaraista nylkemätöntä jänistä tai kania vuodessa, enintään 3 000 luonnonvaraista kynimätöntä lintua vuodessa sekä enintään 10 luonnonvaraista nylkemätöntä hirveä, enintään 50 luonnonvaraista nylkemätöntä metsäkaurista ja enintään 30 luonnonvaraista nylkemätöntä valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä vuodessa;*
- 2) toimittaa tämän momentin 1 kohdassa mainitut määrät alkutuotannon tuotteita vuodessa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja tuotteet suoraan kuluttajalle.*

5.2 Yleishyödyllinen yhteisö

Yleishyödyllisten yhteisöjen harjoittama elintarviketoiminta on vapautettu valvonnan perusmaksusta. Yleishyödyllinen yhteisö on määritelty elintarvikelain 5 § 2 momentin kohdassa 34.

yleishyödyllisellä yhteisöllä tuloverolain (1535/1992) 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödyllistä yhteisöä.

Tuloverolain 22 § mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos

- 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;*
  - 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;*
  - 3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempaa palkkana tai muuna hyvityksenä.*
- Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puolerekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena*

tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös yleisissä vaaleissa ehdokkaan tukemiseksi varattua varallisuuskokonaisuutta.

Tuloverolain mukaisen yleishyödyllisen yhteisön määritelmän ohella voidaan hyödyntää olemassa olevia ratkaisuja eri toimijoiden yleishyödyllisestä luonteesta. Tällainen ratkaisuluettelo on verohallinnon listaus yleishyödyllisten yhteisöjen verohuojennuksista

- https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/tietosuoja-ja-julkisuus/verotuksen_julkiset_tiedo/muut_julkiset_tiedo/julkinen-lista-eraiden-yleishyodyllisten-yhteisojen-veronhuojennuksista/

Listauksen perusteella voidaan todeta, että esimerkiksi 4h-toiminta, SPR, Martat ja kyläyhdistykset ovat yleishyödyllisiä. Se, että yhdistys tai yhteisö ei ole verohallinnon listauksessa, ei tarkoita, että se ei voisi olla yleishyödylliseksi luokiteltava. **Jos yhdistyksellä on olemassa verottajan päätös edellisen vuoden toiminnan elinkeinoluonteesta, niin se on peruste sille, että yhdistykseen toiminnalle ei aseteta valvonnan perusmaksua, vaikka toiminta muuten olisikin rekisteröityä ja valvonnan ja tarkastusten piirissä.**

Erillisenä ratkaisuna tuodaan tässä ohjeessa esille, että niitä kirkkoja ja seurakuntia, joilla on verotusoikeus, ei ole rinnastettu yleishyödyllisiin yhdistyksiin. Uskonnolliset yhteisöt, joilla ei ole verotusoikeutta voidaan katsoa yleishyödyllisiksi yhteisöiksi. Jos verotusoikeudellisten seurakuntien harjoittama elintarviketoiminta kuten kahvilan pitäminen tai aamupalan tarjoaminen on katsottavissa yleishyödylliseksi, toiminta voidaan vapauttaa valvonnan perusmaksusta.

Kaikki ruoka-aputoiminta katsotaan yleishyödylliseksi riippumatta sitä harjoittavan yhteisön tai yhdistyksen taustasta.

Yhdistyksillä ja säätiöillä voi olla yleishyödyllistä toimintaa mutta osa niiden toiminnasta voi olla tavanomaista elinkeinotoimintaa ja sitä ei katsota yleishyödylliseksi. Epäselvissä tilanteissa elintarvikeviranomaisen voi pyytää nähtäväksi veroviranomaisen asiaa koskevia päätöksiä tai tiedustella asiaa veroviranomaiselta.

Siihen miten verottaja tekee päätöksiä toimintojen yleishyödyllisyydestä löytyy tietoja verottajan sivuilta ja sivuilla on myös esimerkkejä siitä millainen yhdistystoiminta on sellaista elinkeinotoimintaa, jota ei voida pitää yleishyödyllistä:

[Yleishyödyllisen yhteisön tuloverotus - vero.fi](https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/tietosuoja-ja-julkisuus/verotuksen_julkiset_tiedo/muut_julkiset_tiedo/julkinen-lista-eraiden-yleishyodyllisten-yhteisojen-veronhuojennuksista/)

Toiminta on yleensä veronalaista elinkeinotoimintaa esimerkiksi, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

- yhdistys tai säätiö myy tuotteita tai palveluja, jotka vastaavat samoilla markkinoilla toimivien yritysten tuotteita tai palveluita
- yhdistys tai säätiö käyttää toimintaan palkattua henkilökuntaa
- toiminta on jatkuvaa
- toiminnan kulut katetaan tuotteiden tai palveluiden myynnistä saatavilla tuloilla.

Esimerkkejä yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoiminnasta:

- vuosittain muille kuin jäsenille järjestettävä messutapahtuma
- jäsenistön ulkopuolelle suuntautuva julkaisutoiminta
- sosiaali- ja terveydenhoitopalvelujen myyminen markkinaympäristössä
- tavaroiden ja palveluiden myynti käypään markkinahintaan.

Alla olevat esimerkit perustuvat verottajan kanssa käytyihin keskusteluihin (niitä ei ole verottajan sivulla)

Esimerkki 5.2 A

Rekisteröidyllä Säätiöllä on tanssilavan yhteydessä kahvila- ja pubi. Säätiö jakaa apurahoja

Yleishyödyllisyysratkaisu: On yleishyödyllistä

Esimerkki 5.2 B

Rekisteröity Yhdistys harjoittaa vuokraustoimintaa ja tuottaa ravintopalveluita (vanhusten ateriapalvelut) kunnalliselle/alueelliselle toimijalle

Yleishyödyllisyysratkaisu: Ravintopalveluiden tuottaminen ei ole yleishyödyllistä, vaikka vuokraustoiminta olisikin yleishyödyllistä

Yleishyödyllisten toimijoiden osalta valvontaviranomaisen (kunta) tulee tehdä Vati-järjestelmään merkintä siitä, että valvonnan perusmaksua ei peritä.

5.3 Kyläkaupat

Kyläkaupat on vapautettu valvonnan perusmaksusta. Kyläkauppa on määritelty elintarvikelain 5 § 2 momentin kohdassa 33

- *kyläkaupalla harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla tai maaseudun paikalliskeskuksessa olevaa elintarvikehuoneistoa, jonka etäisyys lähimpään päivittäistavarakauppaan on vähintään 7,5 kilometriä tai joka on*

muuten vaikeasti tavoitettavissa ja jonka päivittäistavaroiden myynti on alle 2 miljoonaa euroa vuodessa

Kyläkaupan määritelmässä etäisyys tarkoittaa kuljettavaa matkaa eli etäisyys mitataan käytettävissä olevia teitä pitkin. Etäisyys lasketaan lähimpään varsinaiseen päivittäistavarakauppaan. Vaikeasti tavoitettava kohde voi olla esimerkiksi saaristossa. Elintarvikelain mukainen kyläkaupan määritelmä on laajempi kuin perusteet, jotka rajaavat ns. kyläkauppataukea. Valtioneuvoston asetuksessa päivittäistavarakauppapalveluiden tukemisesta **monipalvelukeskuksina** maaseutualueilla vuosina 2019–2021 (357/2019, ja asetuksen muuttamisesta annetut asetukset 514/2021 ja 182/2023) määritetään nämä tuen ehdot. Kyläkauppatauen ehtoina on myös laajahko päivittäistavarakauppavalikoima ja vähittäisliiketoiminnan lisäksi muita palveluita.

Näin ollen tukea saavat kyläkaupat ovat vapautettuja valvonnan perusmaksusta, eikä niiden osalta ole tarvetta selvittää liikevaihtoja tai etäisyyksiä päivittäistavarakauppoihin eikä arvioida sitä, onko niissä elintarvikemyyntiä vai ei. Tukea saavien kyläkauppojen lisäksi on joukko vähittäismyymälöitä, jotka kylläkin täyttävät elintarvikelain kyläkaupan määritelmän, mutta eivät ole oikeutettuja tukeen. Tukea saavien kyläkauppojen sekä niiden kyläkauppojen osalta, jotka eivät ole oikeutettuja tukeen mutta täyttävät elintarvikelain mukaisen kyläkaupan määritelmän, kunnan tulee tehdä Vati-järjestelmään merkintä siitä että, valvonnan perusmaksu ei koske valvontakohtetta. Toimijoita on tämän osalta kehoitettu myös olemaan omatoimisia ja ottamaan yhteyttä kuntavalvontaan, jotta virheelliseltä laskutukselta vältytään. Tähän ilmoittamiseen on mahdollista käyttää lomaketta, joka on liitteenä 3.

Sitä sijaitseeko kohde harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla tai maaseudun paikalliskeskuksessa on mahdollista selvittää karttaohjelman avulla. Määritelmän täyttymisen voi maaseudun osalta tarkistaa karttapalvelussa osoitteessa

<https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=816018cf62ef40899ca26b8d17e24902>

Päivittäistavarakauppa on liike, jossa ihmiset asioivat viikoittain ostamassa ruokaa ja muita kulutustavaroita, kuten esimerkiksi henkilökohtaisia hygieniatuotteita ja muita vastaavia tuotteita. Valtaosa myynnistä on elintarvikkeita, noin 80%.

Valvonnan vuosimaksusta vapautuminen ei edellytä, että kohteella olisi laajaa päivittäistavaramyyntiä mutta kyläkauppastatuksen nojalla valvonnan perusmaksusta vapautumisen edellytys on vähittäismyyntitoiminta, joka voi olla osaksi myös

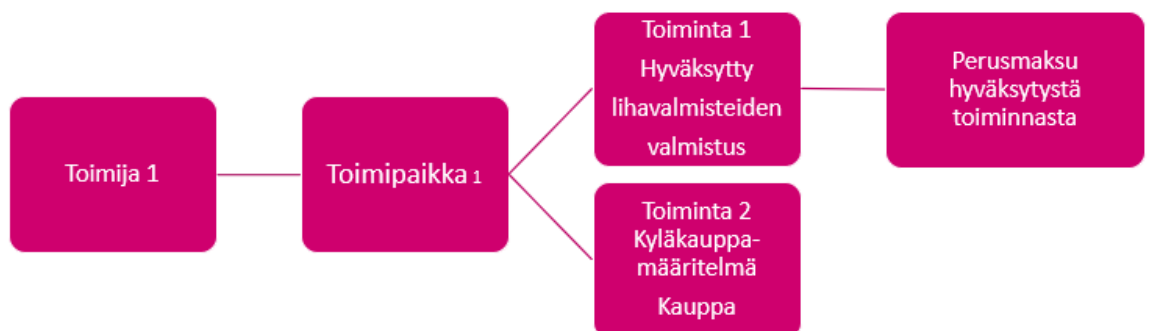

etämyyntiä ja verkkokauppaa mutta johon kuuluu myös kauppamaista toimintaa ja paikan päällä tai muualla valmistettujen tuotteiden esilläpitoa asiointia varten

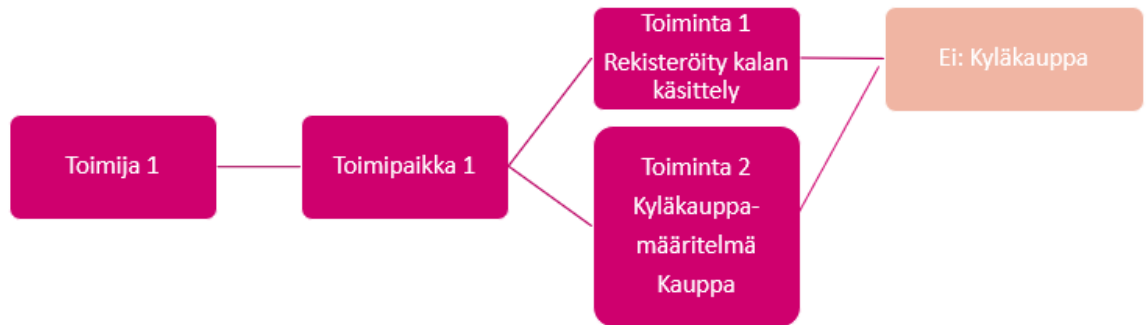
Tarjoilutoiminta ja toiminta hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa eivät sellaisenaan ole kyläkauppatoimintaa. Tarjoilutoiminnan yhteydessä harjoitettu pienimuotoinen myyntitoiminta ei oikeuta perusmaksusta vapautumiseen. Jos kyläkaupan määritelmän täyttävän myymälän yhteydessä sijaitsee kahvila tai muu **rekisteröitävä** toiminta, niin toiminnalle ei tule erillistä valvonnan vuosimaksua, jos toiminnot ovat saman toimijan harjoittamia. Jos kyläkauppa sijaitsee samassa liikekiinteistössä kuin **hyväksytty** elintarvikehuoneisto, niin hyväksytyllä huoneistolla on valvonnan perusmaksu.

Myös maatiloilla sijaitsevat elintarvikehuoneistot, kuten lihan tilamyymälät voivat vapautua valvonnan perusmaksusta kyläkaupan määritelmän täytyessä, samoin kalamyymälät ml. niiden takatilat. Eli käytännössä etäisyys varsinaiseen päivittäistavarakauppaan (vähintään 7,5 km) määrittää sen, vapautuuko tilamyymälä tai kalamyymälä tai toinen päivittäistavarakauppa valvonnan perusmaksusta. Toki myös myynnin on oltava alle 2 miljoonaa euroa vuodessa.

Kyläkauppatoimintaan kuuluu olennaisesti myyntitoiminta. Jos kyläkaupalla on myymäläauto, joka on sidoksissa kyläkaupan toimintaan, ei myymäläautosta peritä valvonnan perusmaksua.

Esimerkki 5.3 A. Toimijalla on **hyväksytty** lihavalmisteen valmistushuoneisto ja sen yhteydessä oleva kyläkaupan määritelmän täyttävä myymälä ja kahvila -> Valvonnan perusmaksu hyväksytyille toiminnalle.

Esimerkki 5.3 B. Kaloja käsittelevä elintarvikehuoneisto toimii elintarvikehygieniasetuksen 27§ mukaisesti **rekisteröitynä** elintarvikehuoneistona (kaupan takahuone) ja harjoittaa myyntiä, joka täyttää kyläkaupan määritelmän → Ei valvonnan perusmaksua

5.4 Poron ja riistan lihan myynti

Valvonnan perusmaksu ei koske pienimuotoisia rekisteröitäviä (ilmoitettavia) elintarvikehuoneistoja, jotka käsittelevät poron ja riistan lihaa. Toiminta on tarkemmin määritelty elintarvikehygieniasetuksen (318/2021) 33 §:ssä ja 34 §:ssä. Käytännössä tarkoitetaan määrältään rajattua pienimuotoista poron kuivaliinan ja lihan luovuttamista poronhoitoalueella ja riistan lihan luovuttamista metsästäjiltä kuluttajalle ja suoraan vähittäismyyntiin. Nämä toiminnot ovat sallittuja ilman hyväksyntää, kun toiminnasta on tehty ilmoitus rekisteröintiä varten. Toiminnot ovat vapautettuja valvonnan perusmaksusta. Riistan lihan luovuttamistoiminnasta (34 §) käytetään yleisesti termiä lahtivajatoiminta.

Poron lihan myynti, elintarvikehygieniasetus 33 §

- Alkutuotannon toimija saa poronhoitoalueella:
  - 1) teurastaa poroja ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, sekä toimittaa poronlihaa **suoraan kuluttajalle** enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa;
  - 2) valmistaa poron kuivaliinaa alkuperätilalla ja toimittaa sitä **suoraan kuluttajalle** enintään 500 kilogrammaa vuodessa

Riistan lihan myynti elintarvikehygieniasetus 34 §

1) metsästäjä, metsästysseura, riistanhoitoyhdistys tai poliisi saa luovuttaa **suoraan kuluttajalle** pieniä määriä luonnonvaraisen riistan lihaa. Kuitenkin karhun, villisian, ilveksen, mäyrän, majavan, rämemajavan ja muiden mahdollisten triikiinin isäntäeläinten liha on ensin **tutkittava triikiinin varalta** ja lihan luovutus kuluttajalle on sallittua vasta negatiivisen

tutkimustuloksen varmistuttua. Näytteenotosta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1375 liitteessä III. Tutkimus on tehtävä elintarvikelain 35 §:n 2 momentin mukaisesti;

*2) metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa **paikallisille vähittäisliikkeille**, jotka toimittavat **lihan ja tuotteet** suoraan kuluttajalle, enintään 1 000 luonnonvaraista jänistä tai kania, 3 000 luonnonvaraista lintua, 10 luonnonvaraista hirveä, 50 luonnonvaraista metsäkaurista ja 30 luonnonvaraista valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä vastaavan määrän lihaa vuodessa.*

Poron- ja riistanlihaa myyvien toimijoiden osalta valvontaviranomaisen (kunta) tulee tehdä Vati-järjestelmään merkintä siitä, että valvonnan perusmaksua ei peritä.

6 PIENIMUOTOINEN TOIMINTA

6.1 Elintarvikelain 10 § 2 mom.

Valvonnan perusmaksu peritään valvontakohteelta, joka harjoittaa rekisteröitävää elintarviketoimintaa. Elintarvikelain 10 §:ssä kerrotaan, missä tilanteissa elintarviketoiminta on rekisteröitävä. Samassa pykälässä kerrotaan myös, milloin toimintaa ei tarvitse rekisteröidä.

10 § Rekisteröity elintarviketoiminta

Elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse kuitenkaan tehdä, jos toiminta ja siihen liittyvät riskit ovat vähäisiä ja:

- 1) elintarviketoiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;*
- 2) kyseessä on yksityinen henkilö; tai*
- 3) toimintaa ei voi pitää elinkeinon harjoittamisena.*

Elintarvikelain 10 § 2 mom. tulkinnasta toiminnan ja siihen liittyvien riskien vähäisyydestä on Ruokaviraston ohje Rekisteröitävää elintarviketoimintaa vai ei? (836/04.02.00.01/2022/3). Ohjeen mukaan joissain tilanteissa on huomioitava arvonlisäverolaissa (1501/1993) mainittu arvonlisäverottoman toiminnan vuosittainen liikevaihtoraja arvioitaessa toiminnan rekisteröitymisvelvollisuutta. Tilanteissa, joissa elintarviketoiminnan rekisteröintivelvollisuus riippuu liikevaihdon määrästä, toimijalla on velvollisuus viranomaisen sitä pyytäessä osoittaa valvontaviranomaiselle, että arvonlisäverottoman toiminnan vuosittainen liikevaihtoraja ei ylitä (ETL 43 §, EU:n valvonta-asetus 15 artikla).

6.2 Vähäinen ja ei-vähäinen toiminta

Vähäisen ja ei-vähäisen toiminnan rajausten osalta noudatetaan rekisteröintivelvollisuutta koskevaa ohjetta 836/04.02.00.01/2022/3.

Ohje löytyy [Ruokaviraston nettisivuilla täältä](#)

7 LIKKUVAT ELINTARVIKEHUONEISTOT

7.1 Liikkuva elintarvikehuoneisto

Liikkuva elintarvikehuoneisto ja liikkuva toiminta ovat valvonnan perusmaksun piirissä. Liikkuva elintarvikehuoneisto on määritelty elintarvikelain 5 § 2 momentin kohdassa 14.

liikkuvalla elintarvikehuoneistolla elintarvikehuoneistoa, joka voidaan siirtää paikasta toiseen;

Liikkuvan elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelystä säädetään elintarvikelain 10 § 4 momentissa seuraavaa:

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, elintarvikealan toimijan kotikunta käsittelee elintarviketoimintaa koskevan ilmoituksen, jos toimintaa harjoitetaan:

- 1) liikkuvassa elintarvikehuoneistossa;*
- 2) elintarvikehuoneistossa, jossa pelkästään kuljetetaan tai säilytetään elintarvikkeita yhdessä tai useammassa kuljetusajoneuvossa tai kontissa;*
- 3) virtuaalihuoneistossa*

Siitä, miten liikkuvat elintarvikehuoneistot ilmoitetaan ja kirjataan VATIIN, on erillinen ohje: Liikkuvien elintarvikehuoneistojen ilmoittaminen ja kirjaaminen Vatiin (4689/04.02.00.01/2021)

Ohje löytyy viranomaissivustolta

[Liikkuvien elintarvikehuoneistojen ilmoittaminen ja kirjaaminen Vatiin -ohje.PDF](#)

Ohjeessa (4689/04.02.00.01/2021) liikkuva huoneisto on määritelty seuraavasti:

- *Siirrettävissä oleva myynti- tai tarjoilupiste tai valmistus- tai käsittelytila*
- *Voi liikkua tai voidaan siirtää paikasta toiseen yhden tai useamman valvontayksikön alueella*
- *Myynti- tai tarjoilupisteen sijainti voi vaihdella päivittäin tai se voi pysyä myös esim. koko kesäkauden samana (esim. kaupan edessä oleva marjanmyyntipiste tai siirrettävissä oleva jäätelökioski), mutta vaihdella vuosittain*
- *Jos liikkuva toiminta liittyy kiinteästi saman toimijan saman valvontayksikön alueella olevaan kiinteään elintarvikehuoneistoon, niin liikkuvan toiminnan voi tällöin merkitä Vatiin ko. kiinteään elintarvikehuoneiston ominaisuuksiin kuljetusvälineenä esim. "telttä, koju, vaunu tai laite". Tällöin liikkuvaa toimintaa valvotaan osana kiinteän elintarvikehuoneiston toimintaa eikä kyse siis ole liikkuvasta elintarvikehuoneistosta.*

Liikkuva elintarvikehuoneisto voi olla samassa paikassa esimerkiksi koko kesäkauden ajan.

7.2 Liikkuva elintarvikehuoneisto ja valvonnan perusmaksu

Liikkuvan elintarvikehuoneiston osalta valvonnan perusmaksun perii se valvontayksikkö, jonka alueella on toimijan kotikunta. Jos toimijan kotikunta ei ole tiedossa, valvonnan perusmaksun voi periä se valvontayksikkö, jonka alueella liikkuvan elintarvikehuoneiston toiminta on ilmoitettu alkavaksi ja joka on käsitelty toiminnan rekisteröitymisen. Myös YTJ-rekisteriin merkitty toiminnan kotipaikan (kotikunta) valvontayksikkö voi käsitellä liikkuvaa toimintaa koskevan ilmoituksen ja myös periä valvonnan perusmaksun.

Tilanteessa, jossa samasta liikkuvasta elintarvikehuoneistosta on virheellisesti erillisiä rekisteröitymisiä eri valvontayksiköissä, valvontayksiköiden on selvitettävä, mikä yksikkö voi periä valvonnan perusmaksun ja pyrittävä poistamaan muut rekisteröinnit. Ensisijainen valvonnan perusmaksun perijä on toimijan kotikunnan valvontayksikkö. Kun toimija on tehnyt ilmoituksen liikkuvasta toiminnasta, niin valvontayksiköt, joiden alueella liikkuvaa toimintaa harjoitetaan, näkevät tämän ilmoituksen tiedot. Jos toimijan kotikunta ei ole tiedossa ja toiminnan aloituskuntia on useita, niin ensisijaisesti valvonnan perusmaksun voi periä valvontayksikkö, jonka alueella toimintaa on eniten.

Tilanteessa, jossa toimijan kotikunnassa ei ole liikkuvia rinnakkaisia kohdan 7.4 mukaisia myynti- ja tarjoilupisteitä, valvonnan perusmaksun voi periä se kunta, jossa toiminta on ilmoitettu alkavaksi. Jos tämä asia ei ole selvillä, niin valvonnan perusmaksun voi periä ja rekisteritiedoista vastata se kunta, jossa on eniten kyseistä toimintaa.

Toiminnan laajentaminen muiden valvontayksiköiden alueelle ei ole olennainen muutos, eikä sitä koskevasta ilmoituksesta peritä maksua. Kun liikkuva toiminta laajenee muihin yksiköihin, tulee liikkuva toiminta perustaa Vatiin uudelleen. Toiminnoiltaan tämä vastaa uuden valvontakohteen perustamista, poislukien todistuksen laatiminen.

Liikkuviin automaatteihin sovelletaan valvonnan perusmaksun osalta tämän luvun 7 periaatteita.

7.3 Liikkuva elintarvikehuoneistotoiminta osa muuta elintarvikehuoneistoa

Jos liikkuva toiminta liittyy kiinteästi kiinteään elintarvikehuoneistoon, niin liikkuvan toiminnan voi tällöin merkitä Vatiin ko. kiinteän elintarvikehuoneiston ominaisuuksiin kuljetusvälineenä esim. "telttä, koju, vaunu tai laite". Tällöin liikkuvaa toimintaa valvotaan osana kiinteän elintarvikehuoneiston toimintaa eikä kyse siis ole liikkuvasta elintarvikehuoneistosta. Tässä tilanteessa peritään valvonnan perusmaksu vain kiinteältä elintarvikehuoneistolta.

Tällainen tilanne on esimerkiksi pitopalvelutoiminta ja pitopalvelutoiminnan käytössä oleva auto, jossa on ruuan säilyttämiseen ja myös tarjoiluun liittyviä varusteita. Liikuteltavissa oleva toiminto voi liittyä kiinteään elintarvikehuoneistoon joko fyysisesti tai toiminnallisesti. Jos liikkuvat toiminnot pystytään tarkastamaan samassa paikassa kiinteän elintarvikehuoneiston yhteydessä, niin ne voidaan katsoa osaksi kiinteää elintarvikehuoneistoa. Mutta lisäksi myös fyysisesti eri paikassa sijaitsevat liikuteltavissa olevat katosmyymälät, jotka ovat kiinteän elintarvikehuoneiston toimijan hallinnassa, katsotaan osaksi kiinteää elintarvikehuoneistoa. Myös toiminta, jota kiinteä elintarvikehuoneisto harjoittaa messuilla tai torilla katsotaan olevan saman perusmaksun piirissä.

Järjestelmissä olevien tietojen perusteena olevia ilmoituksia tehdessään toimijat eivät välttämättä ole ilmoittaneet liikkuvien ja kiinteiden huoneistojen välisistä suhteista oikealla tavalla. Epäselvissä ja oikaisuvaatimustilanteissa Ruokavirasto suosittelee, että toimijoille annetaan mahdollisuus tehdä ilmoitus uudestaan ja että tästä uudesta aloitusilmoituksesta ei peritä maksua.

Kiinteää elintarvikehuoneistoa valvova valvontayksikkö arvioi ja päättää siitä, onko liikkuva toiminta osa kiinteää huoneistoa vai erillistä liikkuvaa toimintaa (jolla olisi oma erillinen valvonnan perusmaksu).

Esimerkkejä tilanteista, joissa liikkuva toiminta ja liikkuva huoneisto katsotaan osaksi kiinteää elintarvikehuoneistoa siten, että sillä ei ole erillistä valvonnan perusmaksua;

- Kun kiinteän elintarvikehuoneiston tuotteet myydään pääasiassa ulkomyyntinä ja messuilla liikkuvista huoneistoista
- Kun voidaan tehdä suunnitelmallinen tarkastus yhtä aikaa samalle kohteelle (kiinteä huoneisto ja liikkuva) vaikka kohteilla ei olisikaan samaa osoitetta tai ne eivät sijaitisi samassa kiinteistössä
- Kun on kyseessä ulkomyynti ja kiinteä huoneisto on ulkomyyntin ” takahuoneisto”
- Kun liikkuva toiminta palaa jokaisen myyntikerran jälkeen kiinteän elintarvikehuoneiston (tukikeittiö, muu huoneisto) yhteyteen

Esimerkiksi pienten kalankäsittelytilojen valmistustilat on katsottu olevan myyntilaitteiden takahuoneistoja (Eh asetus 27§). → Vain yksi valvonnan perusmaksu

Esimerkkejä tilanteista, joissa liikkuva toiminta katsotaan erilliseksi elintarvikehuoneistotoiminnaksi ja sillä on erillinen valvonnan perusmaksu

- Kun liikkuva toiminta on eriytetty Y- tunnuksella kiinteästä elintarvikehuoneistosta
- Kun kiinteä huoneisto on liha- kala tai maitoalan toimintaa, josta myydään myös paljon muualle ja vähittäiskauppaan

Usean valvontayksikön alueella liikkuva toiminta

Kun kiinteään elintarvikehuoneistoon liittyvä liikkuva toiminto liikkuu useamman valvontayksikön alueella, se merkitään Vati-järjestelmään erillisenä liikkuvana elintarvikehuoneistona, jotta muut valvontayksiköt pystyvät hakemaan kohteen tiedot, mikä helpottaa tarvittavien tarkastusten tekemistä ja kirjaamista VATI-järjestelmään. Tästä liikkuvasta toiminnasta ja liikkuvasta huoneistosta ei kuitenkaan peritä erillistä valvonnan perusmaksua, vaikka se onkin merkitty järjestelmään erillisenä huoneistona. On suositeltavaa, että tässä tilanteessa liikkuvan elintarvikehuoneiston tietoihin lisätään tieto yhteydestä kiinteään elintarvikehuoneistoon. Toimipaikan yhteys- ja lisätietovälilehdellä on vapaa tekstikenttä, johon kyseistä kiinteää elintarvikehuoneistoa valvova viranomaisen voi lisätä tiedon muille valvontayksiköille näkyviin. Kohteen nimeämiseen kannattaa kiinnittää huomiota, jotta se vastaisi sitä mitä kohde käytännössä käyttää. Kohde voi olla tunnettu nimikkeellä Alvon Letut, mutta ilmoitus on voitu tehdä esim. Y-tunnuksella A Virtanen ky.

7.4 Liikkuva elintarvikehuoneisto – rinnakkaiset toiminnot

Jos samalla toimijalla on useita samankaltaisia rinnakkaisia myynti- ja tarjoilupisteitä eri toimintoina saman valvontayksikön alueella, niistä peritään yksi valvonnan perusmaksu. Rinnakkaisten toimintojen merkitsemisessä VATIIN noudatetaan ohjetta 4689/2021.

Ohjeessa Liikkuvien elintarvikehuoneistojen ilmoittamisesta ja kirjaamisesta Vatiin 4689/2021 todetaan:

Jos toimijalla on useita keskenään samanlaisia (toiminta ja olosuhteet) liikkuvia myynti- tai tarjoilupisteitä, perustetaan vain yksi liikkuva toiminta ja merkitään toiminnan ominaisuustietoihin "Kuljetusvälineet"-kohtaan esim. teltojen määrä.

Keskenään samankaltaiset saman toimijan myynti- tai tarjoilupisteet ovat yhden valvonnan perusmaksun piirissä.

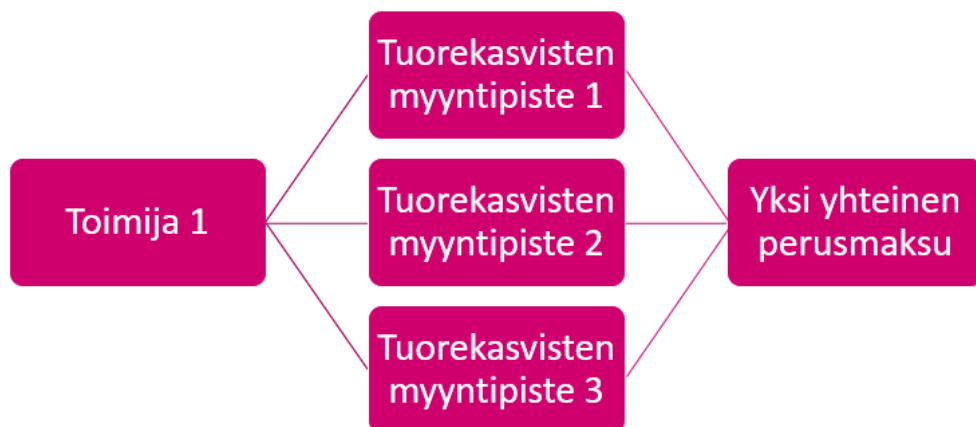

Jos toimijalla on useita liikkuvia myynti- tai tarjoilupisteitä, **joissa olosuhteet tai harjoitettava toiminta eroavat toisistaan, tai joissa käsitellään raakaa lihaa tai kalaa tai toiminta on muuten monipuolista esim. ruoan valmistusta paikan päällä, tai myydään marjoja ja/tai kasviksia**, jokaiselle myynti- tai tarjoilupisteelle perustetaan oma toiminta yhteiselle toimipaikalle, joka nimetään toimintaa kuvaavasti ja erottamaan eri toiminnat toisistaan esim.

- myyntiautoille rekisterinumero (esim. ABC-123)
- marjanmyyntipisteille sijaintipaikka (esim. Kauppakeskus Kaari)

Keskenään samankaltaiset saman toimijan myynti- tai tarjoilupisteet ovat yhden valvonnan perusmaksun piirissä riippumatta siitä millaisia elintarvikkeita käsitellään.

Jos toimijalla on keskenään erilaisia liikkuvia myynti- ja tarjoilupisteitä niin niillä on erilliset valvonnan perusmaksut. Esimerkiksi jos toimijalla on marjan myyntipiste ja grillivaunu niin toiminnoilla on erilliset valvonnan perusmaksut.

- **Esimerkki 7.4.1 A.** Toimijalla on kolme erillistä tuorekasvisten myyntipistettä saman kunnan alueella. Myynnissä voi olla satunnaisesti myös toimijan valmistamia hilloja. Tuorekasvisten jäljitettävyydestiedot perustuvat toimijan ohjeistukseen. Kolmesta erillisestä myyntipisteestä peritään vain yksi valvonnan perusmaksu

7.5 Toimenpiteistä, jos liikkuva elintarvikehuoneisto on samassa paikassa

Silloin kun periaatteessa liikuteltavissa olevaa elintarvikehuoneistoa pidetään jatkuvasti tai vuosittain suunnitellusti samassa paikassa ja osoitteessa ja valvonnan perusmaksu on asetettu toiminnoille lukujen 7.3-7.4 perusteiden mukaisesti, ryhdytään toimenpiteisiin toiminnan statuksen ja rekisteritietojen muuttamiseksi kiinteäksi elintarvikehuoneistoksi.

- Jos liikkuva elintarvikehuoneisto on jatkuvasti eli yli kaksi vuotta samassa paikassa **ja** toiminta on ilmoitettu osaksi kiinteää huoneistoa mutta luvun 7.3 mukaisia yhteyksiä kiinteään huoneistoon ei ole

-suositellaan että valvontayksikkö antaa toimijalle kehotuksen toiminnan aloittamisesta kiinteänä elintarvikehuoneistona

- Jos liikkuva elintarvikehuoneisto on jatkuvasti eli yli kaksi vuotta paikallaan valvontayksikön x alueella ja toiminta on osa kiinteää huoneistoa **toisen valvontayksikön y alueella**, mutta luvun 7.3 mukaisia yhteyksiä kiinteään huoneistoon ei ole

-suositellaan että valvontayksikkö x tiedottaa asiasta kiinteää elintarvikehuoneistoa valvovalle toiselle valvontayksikölle y ja

-että tämä toinen valvontayksikkö y antaa toimijalle kehotuksen tehdä ilmoituksen kiinteästä elintarvikehuoneistosta siihen valvontayksikköön x, jossa jatkuvasti paikallaan oleva liikkuvaksi ilmoitettu toiminta sijaitsee ja antaa kehotuksen tiedoksi valvontayksikköön x.

- Jos liikkuva elintarvikehuoneisto on jatkuvasti eli yli kaksi vuotta samassa paikassa ja on kyse rinnakkaisista toiminnoista luvun 7.4 mukaisesti eli siirrettävissä olevat myynti- tai tarjoilupisteet tai valmistus- tai käsittelytilat, jotka on rekisteröity liikkuviksi elintarvikehuoneistoiksi ja joilla on sama valvonnan perusmaksu, ovat samalla paikalla keskeytyksettä **kauemmin kuin kaksi vuotta**

-suositellaan että valvontayksikkö antaa toimijalle kehotuksen toiminnan lopettamisesta ja uuden toiminnan/toimintojen aloittamisesta kiinteänä elintarvikehuoneistona.

-Jos kyseessä olevat toiminnot ovat tarkastettavissa samalla tarkastuksella ja niillä olisi kohtuullistamisen kautta (luku 4.5) joka tapauksessa sama valvonnan perusmaksu, ei kehotukseen ole tarvetta. Ja edelleen jos kyseessä olevat toiminnot ovat samassa toimipaikaksi tulkittavissa olevalla alueella kuten torilla tai muulla yhtenäisellä ulkoalueella ja niillä olisi kohtuullistamisen kautta (luku 4.5) yhteinen valvonnan perusmaksu, ei kehotuksen antamiseen ole tarvetta.

8. KONTAKTIMATERIAALIT

8.1 Lainsäädäntö

Elintarvikekontaktimateriaalitoimijoilla on elintarvikelain 13 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus tehdä ilmoitus toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta kontaktimateriaalitoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten.

Elintarvikekontaktimateriaalitoimijoille on elintarvikelain 72 §:ssä asetettu valvonnan perusmaksu (150 €).

Jos samassa toimipaikassa harjoitetaan sekä elintarviketoimintaa että elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa, niin toiminnoista peritään vain yksi valvonnan perusmaksu (kts. kohta 4.3)

8.2 Pienimuotoinen kontaktimateriaalitoiminta

Elintarvikekontaktimateriaalitoiminta on täysin ilmoitusvelvollisuuden piirissä, eikä sen osalta ole ainakaan toistaiseksi mahdollista tehdä tästä poikkeavia kansallisia päätöksiä tai linjauksia esim. toiminnan pienimuotoisuuden vuoksi.

Elintarvikekontaktimateriaalitoiminnan ilmoitusvelvollisuutta koskevassa 13 §:ssä ei ole rajattu pois toimintaa, jota ei katsota elinkeinon harjoittamiseksi, kuten on tehty elintarviketoiminnan osalta (10 §). Elintarvikekontaktimateriaalitoiminnan rekisteröintivelvollisuuden taustalla oleva EU-lainsäädäntö poikkeaa elintarviketoiminnan taustalla olevasta lainsäädännöstä.

Valvonnan perusmaksun määräytymisvelvoitteen osalta elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa voidaan kuitenkin tarkastella samojen periaatteiden mukaan kuin elintarviketoimintaa. Elinkeinoon harjoittamisen rajana elintarviketoiminnassa olevaa arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajaa voidaan noudattaa myös elintarvikekontaktimateriaalitoiminnassa. Lisäksi tulee tarkastella sitä, ovatko toiminnan riskit vähäisiä.

Ruokavirasto katsoo, että kolmasmaamaahantuonti ja toiminta, johon kuuluu painamista painoväreillä, eivät ole riskeiltään vähäistä toimintaa. **Mikäli elintarvikekontaktimateriaalitoimija harjoittaa kolmasmaamaahantuontia tai toimintaa, johon kuuluu painamista painoväreillä, toimija on valvonnan perusmaksuvelvoitteen piirissä huolimatta toiminnan ei-elinkeinoluonteesta ja arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan alittumisesta.**

Kun yrityksen toiminnot kuuluvat riskiluokkaan 1 (katso ohjeen kohta 8.3) kaikkien riskiluokituksen kriteerien osalta ja kontaktimateriaalien liikevaihto on alle

arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, voidaan pienimuotoisen kontaktimateriaalitoiminnan käsitettä soveltaa esimerkiksi seuraaviin toimintoihin:

- käsityövaltaiset yritykset kuten esim. pienet keramiikkapajat, metalliverstaat ja puusta tarvikkeita työstävät pajat,
- pakkausmateriaalien leikkaus arkeiksi tms. pienimuotoinen kontaktimateriaalien jalostus, johon ei liity painamista,
- pienimuotoinen sisämarkkinatuonti ja tukkukauppa

Helpotuksia perusmaksusta ei kuitenkaan sovelleta, jos toiminta on kolmasmaamaahantuontia tai toimintaa, johon kuuluu painamista painoväreillä.

Lisäksi on huomioitava, että kontaktimateriaalien riskiluokituksen mukaan pikkulasten (0-3 v) käyttöön tarkoitettuihin kontaktimateriaaleihin liittyvää toimintaa ei luokitella koskaan vähäriskiseksi toiminnaksi ja näin ollen tällainen toiminta on aina perusmaksun piirissä.

Tämän ohjeen Liitteessä 4 on kuvattu päätäntäpuu elintarvikekontaktimateriaalitoiminnan valvonnan perusmaksusta.

8.3 Kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus

Kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus on kuvattu Ruokaviraston ohjeessa Elintarvikehuoneistojen ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokituksesta ja valvontatarpeen määrittämisestä (1028/04.02.00.01/2022/5).

Riskiluokittelu on kuvattu myös Ruokaviraston nettisivuilla.

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/pakkaukset-ja-muut-elintarvikekontaktimateriaalit/kontaktimateriaalien-valvonta/valvontatiheyden-maarittaminen/>

Lisäksi on huomioitava, että

- valmistustoiminta luokitellaan lähtökohtaisesti riskiluokkaan 2 tai 3, paitsi pienimuotoinen, käsityövaltainen kontaktimateriaalien valmistustoiminta, jonka liikevaihto on alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan ja joka riskiluokan 1 muidenkin kriteerit toteutuessa luokitellaan riskiluokkaan 1 (katso ohjeen kohta 8.2).
- myös pienimuotoinen sisämarkkinatuonti ja tukkujakelu, jossa liikevaihto on alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, luokitellaan riskiluokkaan 1.
- jos valikoimiin kuuluu pikkulasten kontaktimateriaaleja (esim. tuttipullot, lastenruokapakkaukset yms.), riskiluokka on 2 tai 3.

8.4 Perustelut

Tähän on kirjattu perusteluja sille, miksi kolmasmaamaahantuonti ja painoväripainaminen ovat ei-vähäisen riskin toimintaa:

Kolmasmaamaahantuojat

- Kontaktimateriaaleissa, joita tuodaan suoraan kolmansista maista, on todettu valvonnassa paljon puutteita (tuotteiden laatu on osin huonoa ja on puutteita niiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa).
- Valvonnan ja neuvonnan tarve kolmasmaatuojien kohdalla on suurta. Toimijoissa on paljon sellaisia, jotka maahantuovat pääsääntöisesti jotain muuta kuin kontaktimateriaaleja ja osaaminen kontaktimateriaalisäädöksistä on osin heikkoa. Kynnys lähteä tuomaan kontaktimateriaaleja suoraan kolmansista maista on kuitenkin matala, koska siellä hintataso on paljon matalampi kuin sisämarkkinatuonnissa.
- Sisämarkkinatuonnissa on myös paljon alkuperältään kolmansista maista tulleita kontaktimateriaaleja, mutta tuotteet ovat jo läpäisseet jonkun toisen EU-maan valvonnan ja voidaan olettaa, että tuotteiden vaatimustenmukaisuutta on jo kertaalleen valvottu.

Toimintaan liittyy painoväreillä painaminen

- Painamisprosessiin sisältyy paljon riskejä:
  - Painoväriin epätäydellinen kuivaminen ja set off -ilmiön mahdollisuus (Set off -ilmiöllä tarkoitetaan tilannetta, jossa painoväripinnalta siirtyy sen ainesosia painamattomalle puolelle, kun painettuja materiaaleja pinotaan päällekkäin tai kääritään rullalle).
  - Painovärien ainesosissa on paljon haitallisia aineita, jotka pienen molekyylikokonsa vuoksi siirtyvät helposti materiaalin läpi painopinnalta painamattomalle pinnalle.
- Pienillä painotaloilla, jotka pääsääntöisesti painavat muita kuin kontaktimateriaaleja, ei aina ole osaamista painoväreistä johtuvien riskien hallintaan, kuten elintarvikekelpoisten värien valinnassa ja painovärien siirtymän estämisessä, joten valvonnalle ja neuvonnalle on erityistä tarvetta.

8.5 Valvonta

Valvonta riskiluokkaan 1 kuuluvissa kontaktimateriaalikohteissa, joilta ei peritä vuosimaksua

Jos riskiluokkaan 1 kuuluvan toiminnan liikevaihto on alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan eikä toimintaan liity kolmasmaamaahantuontia eikä painamista painoväreillä, tarkastus tehdään toiminnan aloittamisilmoituksen jälkeen kerran. Sen jälkeen säännöllistä valvontaa ei tarvitse tehdä.

Tällöinkin valvontaa tulee tehdä tarvittaessa, esim. valitusten yhteydessä. Myös mahdollinen tiedottaminen ja ohjeistus tulee ulottaa näihin yrityksiin.

Riskiluokkaan 1 kuuluvissa yrityksissä, joiden liikevaihto on yli arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, tehdään säännöllistä valvontaa noudattaen Vatista tulevaa tarkastustiheyttä.

9. TOIMINNAN KESKEYTTÄMINEN

Elintarvikelain 73 §:n mukaan

kunta perii maksun lain 10 ja 13 §:ssä tarkoitettujen rekisteröintiä koskevien ilmoitusten sekä 9 ja 11 §:ssä tarkoitettujen hyväksymistä koskevien hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä.

Toiminnan keskeyttämisilmoituksen käsittelystä ei peritä erillistä maksua ja aloittamisilmoituksen käsittelyn maksu sekä toiminnan lopettamiseen liittyvä maksu määritellään kussakin valvontayksikössä käytössä olevassa taksassa.

Kun toiminta on ilmoitettu keskeytetyksi siten että keskeytys on voimassa vuoden alussa, **ei toiminnasta peritä valvonnan perusmaksua**. Kun toiminta aloitetaan uudestaan, niin aloittamisilmoituksesta peritään kunnan taksan mukainen aloittamisilmoituksen käsittelymaksu.

Toiminnan keskeyttämisestä ei peritä erillistä maksua ja aloittamismaksu sekä lopetusmaksu määritellään kussakin valvontayksikössä käytössä olevassa taksassa. Toiminta voi olla keskeytettynä korkeintaan kolme vuotta. Tämän jälkeen selvitetään jatkuuko keskeytys vai tulee ko toiminta takaisin valvonnan piiriin vai loppuuko toiminta. Jos toimija haluaa jatkaa toimintaa, kohde tulee valvonnan piiriin, tehdään tarkastuskäynti ja kohteelle tulee valvonnan perusmaksu. Tilanteissa, joissa toimijan tavoittaminen on haasteellista voidaan soveltaa ohjeen Elintarvikehuoneiston hyväksyminen 4215/04.02.00.01/2021 mukaista toimintamallia.

Keskeytyksen ajaksi kohteet sijoitetaan VATI:ssa 0-riskiluokkaan eli käytännössä suunniteltujen tarkastusten määrä merkitään 0;ksi.

Säännöllisesti osan vuodesta toimivan valvontakohteen ei yleensä ole edellytetty ilmoittavan toiminnan keskeyttämisestä vuosittain, mutta toimijan on mahdollista ilmoittaa toiminta keskeytetyksi vuosittain

10. MUUTA

10.1 Ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja toiminnot, jotka eivät ole säännöllisen valvonnan piirissä (riskiluokka 0)

10.1.1 Yleinen soveltaminen

Myös 0-riskiluokan elintarvikehuoneistoilta ja toiminnoilta edellytetään ilmoitusta ja rekisteröintiä riippumatta toiminnan laajuudesta. Näitä huoneistotyyppisiä ja toimintoja on kuvattu Ruokaviraston ohjeessa Elintarvikehuoneistojen ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen (1028/04.02.00.01/2022/6), Liite 1.

Valvonnan perusmaksun osalta voidaan soveltaa arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajaa seuraaviin ohjeen 1028/04.02.00.01 Liitteessä 1 mainittuihin toimintoihin

- Pienimuotoinen elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu juomatarjoilun yhteydessä (esim. pubit), kts. kohta 10.1.2
- Pienimuotoinen ravintolisien myynti, kts. kohta 10.1.3
- Lämpötilasäätelmätön kuljetus (pois lukien säiliökuljetukset), jos toimijalla on kuljetusvälineitä korkeintaan 10
- Poliisivankiloiden ruokahuolto (poliisivankila tarkoittaa putkatiloja)

Koska verolliset alkoholivarastot (kts. kohta 10.1.4) eivät ole kunnan valvonnan piirissä ja ruoka-aputoimijat on kokonaan vapautettu valvonnan perusmaksusta, niin kumpaakaan toimintaa ei ole mainittu tässä arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan soveltamisen yhteydessä.

10.1.2 Pubit

Pienimuotoinen elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu juomatarjoilun yhteydessä eli pubi-toiminta on pääsääntöisesti 0-riskiluokan toimintaa ja kohteet eivät ole säännöllisen valvonnan piirissä. Kun tämä elintarvikkeiden (muun kuin alkoholin) myynti ja tarjoilu on riskeiltään ja määrältään vähäistä ja jää alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, valvonnan perusmaksun maksamisvelvoitetta ei ole.

Riskeiltään vähäinen toiminta tarkoittaa, että tarjoillaan ns. napostelutuotteita, jotka eivät edellytä kylmäsäilytystä, kuumennusta tai muuta valmistusta (esimerkiksi sipsit ja pähkinät). Kun pubissa on ruokatarjoilua niin toiminta on grilli- ja pikaruokatoimintaa ja riskiluokittelu muuttuu.

10.1.3 Ravintolisät, painonhallintaan tarkoitetut aterian- ja ruokavalionkorvikkeet sekä kliiniset ravintovalmisteet

Ravintolisien, painonhallintaan tarkoitettujen aterian- ja ruokavalionkorvikkeiden sekä kliinisten ravintovalmisteiden valmistus, valmistuttaminen, tuonti ja vienti edellyttävät aina toiminnan rekisteröintiä.

Myyntin ja muun välittämisen osalta ilmoitusvelvollisuus on seuraava:

- *Hyvin pienimuotoinen (1-2 tuotteen) myynti, liikevaihto alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan*
  - Toiminta tulee rekisteröidä ja se kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.
  - Toiminnasta ei peritä valvonnan perusmaksua.
  - Toimintaa ei valvota säännöllisesti, mutta se voidaan ottaa säännöllisen valvonnan piiriin, jos siinä havaitaan määräystenvastaisuutta.
  - Jos liikevaihto ylittää arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, toiminta siirtyy suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan piiriin.
- *Pienimuotoinen (≥ 3 tuotteen) myynti, liikevaihto alle arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan*
  - Toiminta tulee rekisteröidä ja se kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.
  - Toiminnasta peritään valvonnan perusmaksu.
  - Toimintaa ei valvota säännöllisesti, mutta se voidaan ottaa säännöllisen valvonnan piiriin, jos siinä havaitaan määräystenvastaisuutta.
  - Jos liikevaihto ylittää arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan, toiminta siirtyy säännöllisen valvonnan piiriin.
- *Ei-pienimuotoinen (≥ 1 tuotteen) myynti, liikevaihto yli arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan*
  - Toiminta tulee rekisteröidä ja se kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.
  - Toiminnasta peritään valvonnan perusmaksu.
  - Toimintaa valvotaan säännöllisesti.

10.1.4 Verolliset alkoholivarastot

Verolliset alkoholivarastot ovat Valviran (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto) valvonnassa eikä niillä ole valvonnan perusmaksua. Verollisten alkoholivarastojen osalta tulee varmistaa, että niille ei mene valvonnan perusmaksua esimerkiksi tekemällä tätä koskeva merkintä järjestelmään. Jos alkoholivarastot poistetaan VATI-järjestelmästä, niiden tiedot on lähetettävä Valviraan

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ohje
6490/04.02.00.01/2021/2

Liite 1 TIEDOTE KÄYTETTÄVÄKSI VALVONNAN PERUSMAKSUSTA ILMOITTAMISEEN

VALVONNAN PERUSMAKSU

Elintarvikevalvonnan perusmaksu peritään valvontakohdekohtaisesti **kunnan** valvomilta kohteilta. Valvonnan perusmaksu on 150 € vuosittain ja se on peritty ensimmäisen kerran vuonna 2022 sen mukaan mikä on valvontakohteen tilanne vuoden alussa. Jatkossa valvonnan perusmaksu peritään vuosittain.

Perusmaksu koskee kaikkia toimipaikkoja, joilla on hyväksyntä tai joilta edellytetään ilmoitusta rekisteröintiä varten eli käytännössä valvonnan perusmaksu koskee lähes kaikkia kunnan valvomia elintarvikehuoneistoja ja elintarviketoimintoja sekä elintarvikekontaktimateriaalitoimijoita.

Valvonnan perusmaksusta on säädetty elintarvikelaissa 297/2021, joka tuli voimaan 21.4.2021.

Valvonnan perusmaksu on veroluonteinen maksu, se ei määräydy valvontatarpeen mukaisesti. Maksua ei peritä kesken vuotta, eikä ositetusti vaan aina 150 € suuruisena.

Valvonnan perusmaksu ei koske alkutuotantoa ja alkutuotannon yhteydessä tapahtuvaa elintarviketoimintaa. Valvonnan perusmaksusta on lisäksi vapautettu

- yleishyödyllinen toiminta
- kyläkaupat
- poron lihan ja kuivaliinan myynti sekä riistan lihan myynti ilmoitetuista lahtivajoista

Kun saman yrittäjän hallinnassa ja vastuulla on samassa toimipaikassa (käytännössä osoitteessa) useampi elintarvikehuoneisto (tai elintarviketoiminta ja elintarvikekontaktimateriaalitoiminta), joiden toiminta liittyy toisiinsa, niin valvonnan perusmaksu maksetaan vain yhden kerran. Kauppakeskusta, jossa toimii useampi toimija ei katsota yhdeksi ja samaksi toimipaikaksi.

Vaikka elintarvikehuoneisto tai toiminta olisi vapautettu valvonnan perusmaksusta niin kohde on valvonnan piirissä ja muusta valvonnasta peritään maksut elintarvikelain 73 §:n mukaisesti.

Liite 2 SUUNNITELMALLINEN VALVONTA

Liite 3 LOMAKE VALVONNAN PERUSMAKSUSTA VAPAUTETTU TOIMINTA (esim. KYLÄKAUPPOJEN KÄYTTÖÖN)

[LINKKI PDF-lomakkeeseen](#)

LOMAKE tiedoista liittyen

Valvonnan perusmaksusta vapautumiseen
Elintarvikelaki 297/2021 72§

Vastaanottajan merkintöjä

Päivämäärä	Dnro

Täytä lomake selvästi tekstaten tai koneella ja palauta se

a) Oman kuntasi elintarvikevalvontaviranomaiselle *

1. TOIMINNAN TIEDOT	Yrityksen tai toiminnan nimi	Y-tunnus
	Osoite	Postinumero ja -toimipaikka
	Puhelinnumero	Internetsivut
	Sähköpostiosoite	Toiminnan sijaintikunta/-kunnat
	Yhteyshenkilö	Yhteyshenkilön puhelinnumero
	Muita tarpeellisia yhteystietoja	
2. PERUSTE VALVONTA- MAKSUSTA VAPAUTUMISE EN	Merkitse tähän perusmaksusta vapautumisen peruste ja kuvaile toimintaa kohdassa 3.	
	☐ Yleishyödyllinen toiminta	
	☐ Kyläkauppa etäisyys lähimpään päivittäistavarakauppaan on vähintään 7,5 kilometriä tai joka on muuten vaikeasti tavoitettavissa ja jonka päivittäistavaroiden myynti on alle 2 miljoonaa euroa vuodessa	
	☐ Poron lihan ja kuivalihan myynti	
	☐ Riistan lihan myynti	
3. TOIMINNAN Kuvaus	Yleishyödyllisen toiminnan osalta suositellaan lisättäväksi LIITE verottajan päätöksestä	
4. TOIMIJA ALLEKIRJOITUS	Aika ja paikka	Toimijan allekirjoitus
Lähetä lomake Kuntasi elintarvikevalvontaviranomaiselle, yhteystiedot löydät esimerkiksi https://www.ruokavirasto.fi/henkiloasiakkaat/tietoa-elintarvikkeista/ota-yhteytta-elintarvikevalvontaan/		

TÄMÄN LOMAKKEEN KÄYTTÄMINEN ON VAPAAEHTOISTA, VALVONNAN PERUSMAKSUSTA VAPAUTUMINEN EI EDellyTÄ ILMOITTAMISTA TAI HAKEMUSTA. LOMAKKEEN KÄYTTÖÄ SUOSITELLAAN

TÄYTTÖOHJEET

2. Merkitse kohtaan 2 peruste valvonnan perusmaksusta vapautumiselle

Yleishyödyllinen yhdistys

Yleishyödyllisten yhdistysten harjoittama elintarviketoiminta on vapautettu valvonnan perusmaksusta. Esimerkiksi ruoka-aputoiminta on yleishyödyllistä. Yleishyödyllinen yhteisö on määritelty elintarvikelain 5§:n kohdassa 34.

yleishyödyllisellä yhteisöllä tarkoitetaan tuloverolain (1535/1992) 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödyllistä yhteisöä.

Tuloverolain 22 § mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos

- 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;*
- 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;*
- 3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.*

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puoluekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös yleisissä vaaleissa ehdokkaan tukemiseksi varattua varallisuuskokonaisuutta.

Kyläkauppa

Kyläkaupat on vapautettu valvonnan perusmaksusta. Kyläkauppa on määritelty elintarvikelain 5§:n kohdassa 33. Kyläkaupalla tarkoitetaan harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla tai maaseudun paikalliskeskuksessa olevaa elintarvikehuoneistoa, jonka etäisyys lähimpään päivittäistavara kauppaan on vähintään 7,5 km tai joka muuten on vaikeasti tavoitettavissa ja jonka päivittäistavaroiden myynti on alle 2 miljoonaa euroa vuodessa. Määritelmän täyttymisen voi maaseudun osalta tarkistaa Maanmittauslaitoksen karttapalvelussa osoitteessa <https://hkp.maanmittauslaitos.fi/hkp/published/fi/3a69127d-40ff-47dc-bb78-914a41dbf589>

Poron lihan ja kuivaliinan myynti

Alkutuotannon toimija saa poronhoitoalueella harjoittaa rekisteröityä (ilmoituksenvaraista toimintaa), joka on vapautettu valvonnan perusmaksusta

- 1) teurastaa poroja ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, sekä toimittaa poronlihaa **suoraan kuluttajalle** enintään 5 000 kilogrammaa vuodessa;
- 2) valmistaa poron kuivalihaa alkuperätilalla ja toimittaa sitä **suoraan kuluttajalle** enintään 500 kilogrammaa vuodessa

Riistan lihan myynti

Riistan lihan myynti rekisteröitynä (ilmoituksenvaraisena toimintana) on vapautettu valvonnan perusmaksusta. Metsästäjä, metsästysseura, riistanhoitoyhdistys tai poliisi saa luovuttaa **suoraan kuluttajalle** pieniä määriä luonnonvaraisen riistan lihaa ja metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa **paikallisille vähittäisliikkeille**, jotka toimittavat **lihan ja tuotteet** suoraan kuluttajalle, enintään 1 000 luonnonvaraista jänistä tai kania, 3 000 luonnonvaraista lintua, 10 luonnonvaraista hirveä, 50 luonnonvaraista metsäkaurista ja 30 luonnonvaraista valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä vastaavan määrän lihaa vuodessa.

3.Toiminnan kuvaus

Voit kuvailla toimintaa tarkemmin ja antaa lisätietoja

Liite 4 KONTAKTIMATERIAALITOIMINNAN VALVONNAN PERUSMAKSU

Elintarvikelain 297/2021 liikevaihtorajan, 15 000€ vuodessa, soveltaminen kontaktimateriaalitoimijoilta perittävään valvonnan perusmaksuun ja valvontaan

Lähtökohta: Kontaktimateriaalitoiminnasta tehdään aina elintarvikelain 13§:n mukainen ilmoitus ja kohteet luokitellaan riskiluokitusohjeen mukaan riskiluokkiin 1, 2 ja 3. Jos valmistuksen, maahantuonnin tai tukkujakelun valikoimiin kuuluu pikkulasten (0-3 v) kontaktimateriaalit (esim. tuttipullot, lastenruokapakkaukset), toiminta ei voi kuulua riskiluokkaan 1, vaan aina riskiluokkaan 2 tai 3 riippuen muista riskiluokitukseen vaikuttavista kriteereistä.

Riskiluokassa 1 sovelletaan 15 000€:n liikevaihtorajaa alla olevan päätöksentekopuun mukaisesti.

